

**NOVA
UNIVERZA**

DIGNITAS

Revija za človekove pravice

Slovenian journal of human rights

ISSN 1408-9653

Neodvisna in kritičnemu intelektualnemu diskurzu zavezana revija
Peter Jambrek

Article information:

To cite this document:

Jambrek, P. (2018). Neodvisna in kritičnemu intelektualnemu diskurzu zavezana revija, Dignitas, št. 45/46, str. 3-6.

Permanent link to this document:

<https://doi.org/10.31601/dgnt/45/46-1>

Created on: 07. 12. 2018

To copy this document: publishing@nova-uni.si

For Authors:

Please visit <http://revije.nova-uni.si/> or contact Editors-in-Chief on publishing@nova-uni.si for more information.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

© Nova univerza, 2018

**NOVA
UNIVERZA**

FAKULTETA ZA SLOVENSKE
IN MEDNARODNE ŠTUDIJE

**NOVA
UNIVERZA**

EVROPSKA PRAVNA
FAKULTETA

**NOVA
UNIVERZA**

FAKULTETA ZA DRŽAVNE
IN EVROPSKE ŠTUDIJE

Neodvisna in kritičnemu intelektualnemu diskurzu zavezana revija

prof. dr. Peter Jambrek

Delovanje prve slovenske pravne fakultete je uvedlo predavanja enega od njenih ustanoviteljev in njenega dekana profesorja Leonida Pitamica o »Pravu in revoluciji.«¹ V uvodu² k ponatisu Pitamičeve v Ameriki objavljene knjige *A Treatise on the State* navajata Šturm in Ivanc kot moto svojega besedila naslednjo Pitamičevo misel iz razprave o »Pravu in revoluciji«: »We will not create, share nor find justice, if there is no justice in us!« Ne le ta misel, tudi ves nadaljnji oris Pitamičevega življenjskega dela se bere tako, da bi ga katerikoli od nas, *amicorum*, ki pišemo pričujoče *Festschriften* o sedanjem jubilanu, lahko mirne duše prepisal in pripisal življenjskemu delu profesorja Lovra Šturma: mislim na primer na Pitamičevo razumevanje prava in revolucije kot dveh vzajemno izključujočih se fenomenov in na Šturmovo raziskavo razmerja med brezpravjem in pravno državo; na njuno razumevanje države in njene oblasti, ki mora biti pravno omejena, še posebej na podlagi načela delitve oblasti ter temeljnih pravic človeka in državljana; raziskovanje državne uprave kot osrednjega področja njunega znanstvenega preučevanja v nujnih kontekstih pravne teorije ter ustavnega in mednarodnega prava; in ne nazadnje Pitamičevo in Šturmovo posebno zanimanje za moralne izvore prava in še posebej za svobodo vesti, misli in verskih prepričanj kot tistih dejavnikov, ki v zapletenih razmerjih med državo in religijo omejujejo absolutno posvetno oblast države kot tudi cerkve.³

¹ Predavanje je bilo 15. aprila 1920. Glej tudi Leonid Pitamic, *Pravo in revolucija*, Zbirka političnih, gospodarskih in socialnih spisov 5, Tiskovna zadruga, Ljubljana 1920.

² Lovro Šturm in Blaž Ivanc, »Professor Leonid Pitamic (1885–1971)«, v: Leonid Pitamic, *A Treatise on the State*, Ministry of Justice, Ljubljana 2008, str.

³ Naslednja primerjava morda niti ne sodi v opombo pod črto, a vendar: Leonida Pitamica je s svojim ukazom z dne 21. junija 1948 Predsedstvo Ljudske Republike Slovenije »izpustilo« s seznama članov Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter ga s tem simbolično in dejansko izbrisalo iz tedanjega javnega intelektualnega življenja; edino avtorsko delo, ki ga je profesor Pitamic objavil po letu 1945 v svojem 65. letu starosti za časa svojega življenja v Sloveniji, je bila razprava *Šah v pravnem izrazoslov-*

Naj ob razpravah v počastitev jubileja profesorja Lovra Šturma, ki jih objavljamo v tej številki naše revije, opozorim še na dve njegovi pomembni novejši deli – na njegove uvodne misli, ki jih je kot minister za pravosodje slovenske vlade in profesor objavil v knjigi *Crimes Committed by Totalitarian Regimes*,⁴ za katere izdajo ima sam največ zaslug, ter njegovo sedanje uredniško in avtorsko delo na ponovni (drugi) izdaji *Komentarja Ustave Republike Slovenije*, ki bo izšla proti koncu letošnjega leta.

Osrednji del pričajuče številke revije *Dignitas* je namenjen razpravam o poslanstvu Ustavnega sodišča, da »navzven«, v mednarodni skupnosti varuje suverenost države in da »znotraj« Slovenije varuje pravice in svobodo ljudi, nad katerimi ta država izvaja svojo oblast. Teoretična razmišljanja o teh vprašanjih sta seveda razprli dve državno-politični dejanji: podpis, ustavnosodna presoja, ratifikacija in referendum o Arbitražnem sporazumu med Slovenijo in Hrvaško o določitvi meje na kopnem in na morju ter predlog slovenske Vlade za spremembo nekaterih pomembnih ustavnih podlag za delovanje slovenskega ustavnega sodišča.

Čeprav ti dve pravni situaciji na prvi pogled nimata skupnih izvorov, ciljev in motivov, pokaže pozorno branje v tej številki objavljenih razprav, da se logično zgostita in osredotočita v zgolj skupno rešljivem kontekstu okrepljenega ustavnega diskurza (Matjaž Nahtigal) o trajnem in neusahljivem temelju slovenske državnosti (Matej Avbelj). Gre za vprašanja spoštovanja ali nespoštovanja precedenčnih ustavnosodnih meril varovanja suverenosti slovenske države na eni strani, ter za nadaljnji obstoj in spoštovanje ustavnega in ustavnosodnega varovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin na drugi. Razprave, objavljene v tej številki revije, vse po vrsti – tako ali drugače – opozarjajo na aktualno možnost retrogradnega in primerjalnopravno nedopustnega nižanja ravni ustreznih varstev.

Pravzaprav se je s tem nenačrtovano in nepričakovano pojavila potreba po okrepljenem in širšem ustavnem diskurzu o nekaterih temeljnih odprtih vprašanjih veljavne ustavne ureditve Slovenije.

ju (Razprave 1, SAZU, Ljubljana 1950, str. 176–204). Petnajst let pozneje (leta 1965), vendar še vedno na isti temni strani slovenske zgodovine, je 27-letni Lovro Šturm, tedaj že kot mladi raziskovalec na Vavpetičevem Inštitutu za javno upravo ljubljanske Pravne fakultete objavil knjigo *Kako se igra go*. V tem času sta se Pitamic in Šturm osebno poznala in sodelovala: sta se kdaj pogovarjala tudi o teh dveh intelektualno zahtevnih igrah?

⁴ »Preface«, v: Peter Jambreš (ur.), *Crimes Committed by Totalitarian Regimes*, Slovenian Presidency of the Council of the European Union, Ljubljana 2008, str. 7–8.

Gotovo pa se nahaja v povezovalnem središču vseh teh vprašanj intelektualna in moralna dilema o identiteti, definiciji in varovanju trajnega, neodtujljivega in neusahljivega temelja slovenske državnosti in ustavnosti. Sedaj objavljene razprave pomenijo torej uvod v nadaljnje, ki bodo objavljene v naslednjih številkah revije. Konkretna vprašanja morebitnih ustavnih prilagoditev pa bodo gotovo zastavljena v kontekstih: slovenske ustavnopravne doktrine temeljne in trajne pravice slovenskega naroda do samoodloče,

- sintagme iz preambule slovenske ustave o temeljnih človekovih pravicah in svoboščinah, ki predstavljajo eno od osrednjih izhodišč, pa tudi ciljev in namenov, zaradi katerih je bila sploh sprejeta slovenska ustava,

- nemške doktrine iz niza sodb Zveznega ustavnega sodišča Solange I in Solange II in še posebej iz njegove Lizbonske sodbe iz leta 2009,⁵

- koncepti neodtujljivega epistemičnega bistva EU in nekaterih držav članic EU,⁶

- koncept »trajnega in neusahljivega ustavnopravnega temelja državnosti Republike Slovenije«, ki ga je razvilo slovensko Ustavno sodišče letos,⁷ in

- teorijo Edwarda Shilsa o »centru in periferiji«⁸ ter njeno uporabo za razlago osredotočenosti slovenske republike.⁹

Bralca opozarjam na tematske razprave s področja mednarodnega, evropskega in ustavnega prava človekovih pravic in še posebej na objavljene članke, ki so nastali na podlagi gradiv, o katerih so razpravljali udeleženci mednarodnega simpozija »Legal Argumentation and the Challenges of Modern Europe« v organizaciji Evropske pravne fakultete.

Na koncu tega uvodnega povabila k branju pričujoče številke revije omenjam še, da so ustanovitelji revije precej prenovili njen uredniški odbor in mednarodni uredniški svet, da je izdajanje revije, vključno z založniškimi nalogami, v celoti prevzela Fakulteta

⁵ Za reference glej članek Mateja Avblja, opomba 21.

⁶ »Irreducible epistemic core«, za razlago in reference glej članek Mateja Avblja, opomba 10.

⁷ Mnenje Ustavnega sodišča Rm-1 z dne 18. 3. 2010.

⁸ Edward Shils, »Centre and Periphery«, v: *The Logic of Personal Knowledge*, Routledge and Kegan Paul, London 1961.

⁹ »Vsako nacionalno družbo kot ozemeljsko in politično skupnost ustanavlja njeno razmerje do osrednjega območja njenih vrednot, prepričanj, izročil, skupnih izkušenj ... Osrednje območje družbe je torej njena vrednostna zgradba, središče pa tvori zato, ker je dokončna in kot taka v intimni in pogosto nezavedni povezavi z vsem, kar velja za sveto.« Glej Peter Jambrek, »Zgodovinski spomin Nove revije in slovenska prihodnost v Evropi«, *Nova revija*, 26/300 (2007), str. 60–86, zlasti str. 80–86; glej tudi Peter Jambrek, »Sedež svetega moderne nacije«, *Nova revija*, 13/145–146 (1994), str. 1–7.

za državne in evropske študije, da se revija z objavljanjem dela člankov v tujih jezikih z večjim poudarkom umešča v mednarodni znanstveni prostor, da so sproženi postopki, potrebni za uvrstitev revije v mednarodne bibliografske baze, in da – ne nazadnje – želi uredništvo omogočiti večjo dostopnost revije širšemu krogu bralcev in avtorjev.